

RÅDETS ANBEFALINGER

11 forslag til konkrete forbedringer af stofmisbrugsindsatsen

**RÅDET FOR
SOCIALT
UDSATTE**

FOREBYGGELSE

- Der skal etableres åbne tilbud til udsatte unge med tilknyttede social- og misbrugsfaglige medarbejdere (herunder opsøgende), hvor den unge kan henvende sig på frivillig basis.

FLERE I BEHANDLING OG TIDLIGERE

- Regeringen og kommunerne skal sætte som ambitiøst mål, at misbrugsbehandlingen – herunder substitutionsbehandlingen – bliver så attraktiv, at mindst 80 procent af målgruppen søger behandling.
- Misbrugsbehandlingen, herunder udredning, skal indledes allerede på dagen for første henvendelse til behandlingsinstitutionen - eller senest dagen efter.
- Alle kommuner skal have aftentilbud om rådgivning og behandling for stofmisbrug, ligesom alle kommuner skal have tilbud om udlevering af substitutionsmedicin efter normal arbejdstids ophør, hvis brugerne har behov.
- Der skal etableres yderligere et akuttilbud til stofmisbrugere vest for Storebælt. Samtidig skal visitationen ændres til et selvmøder-princip, hvor også væresteder m.fl. kan hjælpe personen til akutopholdet. Stofmisbrugere i alle kommuner skal have ret til at benytte akuttilbud.
- Der skal oprettes mindst et specialiseret tilbud i hver region, hvor misbrugere kan få en samtidig behandling af misbrug og psykisk lidelse.

BEKÆMPELSE AF ULIGHED I SUNDHED

- Socialsygeplejerskeordningen skal udvides til at dække alle store hospitaler i Danmark.

11 FORSLAG TIL KONKRETE FORBEDRINGER AF STOFMISBRUGSINDSATSEN

Der er behov for forbedringer af stofmisbrugsindsatsen. Disse 11 forslag er formuleret på baggrund af en nylig offentliggjort undersøgelse af brugertilfredsheden blandt brugere i substitutionsbehandling samt på baggrund af en temadag, hvor repræsentanter fra brugerorganisationer, frivillige sociale organisationer, fagfolk m.fl. gav Rådet for Socialt Udsatte en række idéer og input. Forslagene er Rådets.

BAGGRUND FOR FORSLAGENE

Forebyggelse

Rigtig mange udsatte unge har et stort forbrug af hash i et omfang, som udgør en barriere i forhold til en positiv udvikling. Center for Rusmiddelforskning anslår således, at mellem 16.000-17.000 unge i alderen 15-25 år ryger hash hver dag eller næsten hver dag. Hashen indgår som en del af dagligdagen, uden at de unge modtager behandling. Det er dog ikke alle disse unge, som oplever deres forbrug af hash som et misbrug, og flere beskriver specifikt at have benyttet hashen som en måde at dæmpe symptomer i forbindelse med en psykisk lidelse eller som en måde at fjerne fokus fra sociale problemer, de ikke har kunnet overskue. Det offentlige hjælpesystem opleves af mange som en "mur" af regler og standardiserede forløb, og mange magter ikke at søge hjælp trods behovet. Der er derfor behov for tilbud, hvor den unge ikke skal "sparke døren ind" for at få hjælp.

Flere i behandling og tidligere!

Det danske misbrugsbehandlingssystem bryster sig af, at adgangen til behandling er lettilgængelig, men samtidig er det kun halvdelen af alle aktive injektionsbrugere i Danmark, som er i substitutionsbehandling. Hvordan gør man behandlingen mere attraktiv, så flere stofmisbrugere opsøger og bruger behandlingen? Brugerundersøgelser fra blandt andet Københavns Kommune peger entydigt på, at en ventetid på op til behandlingsgarantiens 14 dage, fra en misbruger henvender sig om behandling til start på behandling, er alt for lang. Mange stofmisbrugere opgiver behandlingen i ventetiden. Samtidig er

behandlingstilbuddenes åbningstid ofte alt for kort og ufleksibel. Det gælder både i forhold til brugere, der er i substitutionsbehandling eller heroinbehandling, og for brugere, der er i anden form for misbrugsbehandling.

I et forsøg på at imødekomme behovet for akut krisehåndtering - særligt i forhold til udsatte stofmisbrugere - blev det ved satspuljeaftalen for 2011 besluttet at etablere Akut Krisecenter for livstruende stofmisbrugere. Krisecenteret er placeret i Munkerup i Nordsjælland. Tilbuddet kan kun benyttes af borgere fra 12 kommuner. Det er kommunerne, der visiterer. Siden opstarten af tilbuddet har 132 stofmisbrugere (pr. 1. januar 2015) været på Akut Krisecenter. Akutt tilbuddet er et lavtærskelt tilbud, hvor meget hårdt belastede brugere kan få konkret hjælp til somatiske, psykiske og/eller sociale problemstillinger. Den oprindelige tanke var, at stofmisbrugere skulle kunne møde op på krisecentret selv, typisk med hjælp fra væresteder, gadeplansmedarbejdere m.fl., da borgerne ofte er i så dårlig fysisk tilstand, at de ikke selv kan transportere sig til akutt tilbuddet. Der er behov for flere tilbud, hvor visitationen er mere i overensstemmelse med den oprindelige tanke.

Bekæmpelse af ulighed i sundhed

Stofmisbrugere har ofte meget store helbredsproblemer og har ofte behov for hospitalsbehandling. De får af mange årsager ofte en dårlig behandling ved indlæggelser på hospitaler, hvilket blandt andet skyldes, at det er en patientgruppe, som har en række særlige udfor-

BRUGER- OG PÅRØRENDEFORENINGER

- Der skal oprettes en pulje til støtte af bruger- og pårørende foreninger på stofmisbrugsområdet.

RETSSIKKERHED

- Der skal udarbejdes kort og forståeligt oplysningsmateriale om brugernes rettigheder til brugere, behandlere, politi m.fl.
- Der skal oprettes et uvildigt klageorgan, der kan foretage straksafgørelser. Der tænkes her på afgørelser truffet af behandlingsinstitutionen eller den behandlende læge, særligt i forhold til valg af præparat og sanktioner, der indebærer ændringer eller udelukkelse fra nødvendig medicin. Retsstillingen kan styrkes for indskrevne ved, at klager over afgørelser får opsættende virkning.

VIDENSDELING

- Videreførelse af bladet STOF forankret i et forskningsmiljø.
- Der skal oprettes et uvildigt klageorgan, der kan foretage straksafgørelser. Der tænkes her på afgørelser truffet af behandlingsinstitutionen eller den behandlende læge, særligt i forhold til valg af præparat og sanktioner, der indebærer ændringer eller udelukkelse fra nødvendig medicin. Retsstillingen kan styrkes for indskrevne ved, at klager over afgørelser får opsættende virkning.

dringer og behov. Det vanskeliggør forløbet og kræver en særlig faglighed fra hospitalets side. Der er i regi af Region Hovedstaden udviklet et koncept, hvor socialsygeplejersker er ansat for at imødekomme de udfordringer, socialt udsatte patienter har. Socialsygeplejersker udfylder funktionen som bindeled mellem patient, hospital og kommune og skal skabe forbedre indlæggelses- og udskrivningsforløb for socialt udsatte patienter. Der er nu også ansat socialsygeplejersker i Århus. Rådet opfordrer til, at ordningen udvides, så alle hospitaler landet over etablerer socialsygeplejerske-funktionen.

Pulje til bruger- og pårørende foreninger

I forenings-Danmark er brugerorganiseringer blandt andet i form af patientforeninger o. lign. en vigtig spiller i arbejdet for at få tilgodeset forskellige gruppers særlige behov og for at få skabt forståelse for gruppers særlige udfordringer. Samtidig formidler mange af foreningerne også netværk mellem mennesker med de samme problemer, fx pårørendenetværk. Der er p.t. kun to egentlige foreninger, der organiserer brugere på stofmisbrugsområdet. Der eksisterer desuden én pårørende forening, dog kun på Facebook. I sagens natur vil brugerorganiseringer og pårørende foreninger på dette område være udfordrede og vil ikke kunne eksistere alene ved kontingent fra medlemmer mv. Det er derfor nødvendigt med støtte fra det offentlige til bruger- og pårørende foreninger på stofmisbrugsområdet.

Retssikkerhed

Et demokratisk samfund kendetegnes på, hvordan det behandler de dårligst stillede. De hårdest belastede stofmisbrugere er meget dårligt stillede. Mange oplever, at den behandling, de får af myndighederne og de offentlige tilbud, i alt for ringe grad respekterer deres rettigheder. Samtidig er det mennesker, som har så akutte behov, at det ikke giver mening for dem at vente på klageafgørelse i det eksisterende system. Det kan eksempelvis være ved anholdelser, hvor abstinente stofmisbrugere ikke bliver behandlet for abstinenser. Et andet eksempel kan være i forbindelse med præparatvalg i substitutionsbehandling, hvor en brugers ønske

ikke bliver respekteret. Det er centralt, at brugere, behandlere, værestedsmedarbejdere, politi og andre i tæt kontakt med brugerne kender stofmisbrugeres rettigheder. Samtidig bør brugernes retsstilling forbedres.

Vidensdeling

Behandlere, myndighedspersoner og fagpersoner, der arbejder med stofmisbrug, har behov for at blive holdt fagligt ajour med de nyere forskningsresultater, faglige debatter mv. Der forskes både internationalt og i en dansk kontekst en del i området. Disse resultater skal også formidles til personer på området i en let forståelig form. Bladet STOF har hidtil bidraget til dette, men Center for Rusmiddelforskning ophører med at udgive bladet, da bevillingen er udløbet. Det er vigtigt, at der fortsat udgives et tidsskrift forankret i et forskningsmiljø, der formidler nyere forskningsbaseret viden og debat til fagfolk på området. Derfor anbefales en fortsat støtte til udgivelse af STOF.

Baggrund

Rådet for Socialt Udsatte inviterede den 20. august 2015 forskellige repræsentanter fra brugerorganisationer, frivillige sociale organisationer, fagfolk m.fl. til en temadag for at debattere og afdække de barrierer og muligheder, der på nuværende tidspunkt eksisterer i forhold til at løfte indsatsen på stofmisbrugsområdet. Formålet var at drøfte forslag til forbedringer af indsatsen på området, som kan indgå i de politiske drøftelser om satspuljen for 2016. Referat og idébank fra temadagen kan læses på www.udsatte.dk

Ovenstående forslag tager dels sit indgangspunkt i idébanken og diskussionerne på temadagen og dels i undersøgelsen 'Brugernes tilfredshed med substitutionsbehandling' fra marts 2015, som Center for Rusmiddelforskning og KABS VIDEN udførte for Rådet for Socialt Udsatte. Både rapporten og et resumé af rapporten kan læses på www.udsatte.dk

RÅDET FOR
SOCIALT
UDSATTE